

PRAKTIJKNETWERK TOONT AAN:

GRASLANDVERJONGING LOONT

Testen van doorzaaimachines

Duurzaam grasland is de basis onder het rundveebedrijf van de toekomst. Meer ruwvoer betekent immers lagere voerkosten. Voor een optimale grasmat is graslandverjonging effectief. Dat is een systeem waarbij structureel gewerkt wordt aan onderhoud van de grasmat met jaarlijks doorzaaien en goed management. Om de kwaliteit goed te kunnen volgen zou een jaarlijkse 'grasland-APK' standaard moeten worden.

TEKST & FOTO'S EMIEL ELFERINK

In 2012 heeft een groep melkveehouders, zowel gangbare als biologische, een praktijknetwerk opgezet: 'Van Graslandvernieuwing naar Graslandverjonging'. Deelnemers van het netwerk zoeken uit hoe zij op eenvoudige maar effectieve manieren hun grasland kunnen onderhouden. Door tijdig en regelmatig onderhoud te plegen willen zij de kwaliteit van hun gras op peil houden, zodat onkruid en slechte grassen minder kans krijgen. In dit netwerk willen de deelnemers:

- succes- en faalfactoren inventariseren van de bestaande doorzaaipraktijken in binnen- en buitenland,
- zelf ervaring opdoen met doorzaaien op hun bedrijven (ca. 60 verspreid over Nederland),
- een grasland-APK ontwikkelen waarmee verslechtering van de grasmat wordt voorkomen,
- uitzoeken wat de gevolgen zijn voor het klimaat met behulp van een broeikasgasbalans.

Op hun eigen gangbare én biologische bedrijven - op veen-, klei- en zandgronden - zijn ze vanaf begin dit jaar aan de slag gegaan met verschillende machines, tijdstippen van doorzaaien en behandelingen. Ook wil men ervaring opdoen met langjarig onderhouds-doorzaaien. Ondanks dat het praktijknetwerk pas in 2015 wordt afgerond, is er nu al veel geleerd.

De achteruitgang van graslandkwaliteit

heeft meerdere oorzaken. In Duitsland en Engeland is reeds ervaring opgedaan met graslandverjonging. Reden om met alle deelnemers van het netwerk met de bus naar de Landwirtschaftskammer in Nedersaksen te gaan waar men al enkele jaren onderzoek doet naar graslandver-

Bij doorzaaien gaat het er om de bestaande grasmat op peil te houden

jonging. De deelnemers leerden daar de belangrijkste oorzaken van achteruitlopende kwaliteit van grasland:

- weersinvloeden,
- onjuist gebruik grasland (o.a. tijdstip van maaien, intensiteit van beweiden),
- gebrekkige verzorging (o.a. niet rollen of slepen),
- verkeerde bemesting.

Er zijn verschillende mogelijkheden

om de graskwaliteit op peil te houden. Opties om de kwaliteit van het grasland weer op peil te krijgen zijn bijzaaien, breedwerpig strooien van zaad eventueel met een wiedegebewerking, herinzaaien, het scheuren en opnieuw inzaaien van de zode, en doorzaaien. Bijzaaien is met name een onderhoudsmaatregel met een relatief beperkt effect. Herinzaaien geeft goede resultaten op de korte termijn maar heeft als nadeel dat de graszode wordt vernietigd. Dat heeft nadelige gevolgen het uitspoelen van N, veroorzaakt extra

emissies van broeikasgassen en afbraak van organische stof. Daarnaast bestaat het (economische) risico dat door weer-sinvloeden de grasmat langzaam of niet opkomt en de grasproductie in het jaar van herinzaai laag blijft. Doorzaaien is een prima optie om het grassenbestand goed op peil te houden. Het is een heel goedkope manier van graslandverbetering. Je speelt makkelijk in op gewenste veranderingen in grasmengsels door gewijzigd gebruik: o.a. verandering in beweiden vs maaien, gewijzigde bemesting of bodemvruchtbaarheid. Maar ook breng je eenvoudig gewenste grassen voor flora, fauna of diergezondheid in de grasmat. Met doorzaaien creëer je snel een mooie dichte graszode met de door jouw gewenste grassen. Doorzaaien heeft dan ook de volgende voordelen:

- bestaande grasmat wordt niet vernietigd,
- besparing op de hogere herinzaaikosten,
- geen verlies van een snede ruwvoer.

Om een maximaal rendement te krijgen van doorzaaien is het belangrijk om door te zaaien onder de meest ideale omstandigheden. Doorzaaien doe je dan ook bij voorkeur in het voorjaar of najaar wanneer er genoeg water is. Dit geldt met name voor percelen die in de zomer snel uitdrogen. Nadeel van het voorjaar is dat

Studenten van de CAH in Dronten ontwikkelden een ontwerp voor een grasland-APK.

Doorzaamachine met dubbel schijvensysteem

er meer concurrentie is met onkruiden en niet gewenste grassoorten. Percelen die midden in de zomer geen droogteproblemen kennen, kunnen ook in de zomer worden ingezaaid. Een andere optie is om in de nazomer/herfst (tot midden september) door te zaaien. Dan is er voldoende water maar minder concurrentie. Risico van de nazomer is dat percelen te nat worden of de temperatuur te laag. De slagingskans van doorzaaien wordt verhoogd als men het graszaad goed inbrengt en de zode aanrolt.

Als deelnemer aan het praktijknetwerk heeft Vredo Dodewaard BV haar doorzaamachines verbeterd. Het dubbele schijvensysteem brengt het zaad op gewenste diepte in de bodem (0.5 tot 1.5 cm) en rolt daarna de zode en de sneedjes aan. Meerdere fabrikanten leveren een bijpassende wiedeg voor in de frontheef. Hiermee wordt onkruid en oude plantenresten verwijderd. De combinatie van deze twee systemen geeft binnen het netwerk aanzienlijk hogere resultaten dan bijzaaien met alleen een wiedeg of granaatstrooier.

Tenslotte wordt de grasproductie ook bevorderd met het juiste grassenbestand. Op veel veehouderijbedrijven is het grassenbestand niet in overeenstemming met de gewenste functie. Innoseeds is in dit praktijknetwerk dan ook nauw betrokken bij het adviseren en leveren van de juiste grasmengsels. Doorzaaien met het gewenste graszaadmengsel is een heel goed-

Deelnemers van het Praktijknetwerk kijken naar het zaaien

kope manier van graslandverbetering en creëert een mooie dichte graszode. Daarnaast komt na elke keer doorzaaien direct de allernieuwste grasgenetica in de zode. De genetische vooruitgang van grasrassen is zo'n 0,4 procent extra drogestofopbrengst per jaar. Dat is makkelijk en snel verdiend.

Een ontwerp voor een grasland-APK is ontwikkeld door studenten van de veehouderijopleiding aan de CAH in Dronten. Met deze APK kunnen veehouders beoordelen wanneer de kwaliteit van een perceel grasland onvoldoende is. Een andere groep studenten is bezig geweest met management van doorgezaaide percelen: welke factoren spelen een rol om de slagingskans van het doorzaaien te verhogen?

Het komende jaar gaan de deelnemers van het netwerk verder op zoek naar nog meer mogelijkheden om de grasproductie te verhogen. We gaan aan de slag met vragen als hoe kunnen we in combinatie met doorzaaien het beste maaien, beweiden en bemesten? En wanneer en hoe vaak doorzaaien geeft het beste rendement? Wat is, in vergelijking met niet-doorzaaien of herinzaaien, het duurzaamheidsrendement van doorzaaien m.b.t. broeikasgassen, biodiversiteit en weidevogels? Al deze kennis proberen we uiteindelijk te bundelen in een eenvoudig en toegankelijke systematiek voor een grasland-APK. Het streven is dan ook dat de grasland-APK de standaard wordt voor elke veehouder! ■

Emiel Elferink (CIW onderzoek & advies), Johan Kranenburg (K&G) en Wim van de Geest (K&G) begeleiden het praktijknetwerk van Van Graslandvernieuwing naar Graslandverjonging.
www.graslanddoorzaaien.nl